

10 CÉNTS.

Barcelona, 10 Mars 1898

10 CÉNTS.

LO MESTRE TITAS

ALS MARTIRS

DE LA TRADICIÓ

LA FESTA DE NOSTRES MÁRTIRS

vuy celebra la gran Comunió carlista la festa dels mártirs de la Tradició sàbiament instituïda per Don Carlos á fi de honrar la santa memoria dels que han mort en defensa de la sacrosanta bandera de Deu, de la Patria y del Rey.

Y no la celebrém ab moxigan-gas, ni ab festins, ni ab manifestacions populacheras á istil de altres partits, sino ab llágrimas

amargas y fervens oracions y plegarias pera 'l triump definitiu de la Iglesia que Jesucrist instituí pera que guiés á la societat pel camí de la salvació eterna, no perque anés enganchada al carró de la Revolució impia y materialista, ni 's doblegués devant dels poders constituïts; pera el triump de la Patria contra 'ls mals fills de la trapitjen xuclantli la sang de son fill predilecte, l' exercit espanyol, y li arrabassan la herencia dels fills que han de esdevindre; pera 'l triump de la Llegitimitat encarnada en aquell que está disposat á derramar fins la última gota la sang de las sevas venas pera la felicitat moral y material d' Espanya y confondres en la mort, ab las cendres de aquells ínclits varons, orgull de la Patria, que moriren pronunciant lo nom de Deu y de son Rey, al exhalar, mártirs d' una Causa, l' últim sospir.

Sí; avuy celebrém la festa dels mártirs de la Patria eminentment espanyola, ostentant públicament la fé de nostres majors, los ardors de la caritat, la esperansa de veurer regenerada la patria al impuls de nostra constancia que es alentada mes y mes pel recort de nostres gloriosos mártirs; aquesta patria tan honrada y analtida ahir com avuy trepitjada y escarnida. Anurém modesta y humilment al temple pera pregar per nostres germans difunts; pera 'ls que moriren abressats á la bandera espanyola, pera 'ls que moriren en lo profund dels calabossos y 'ls que ¡ay! en lo desterro y en la miseria finiren los días de la seva vida per no ser traidors á la fé y á son Rey....

SAID.

ENTRE ANGELETS

MARÍA, mare mía amantíssima! ¡Quin perfum mes pur y suau que percibeixo avuy al Cel!

—També jo, angelet. Mes, també he notat, així que 'l sol ha tret lo caparronet en l' espay, qu' entre 'ls héroes y creuhats que escoltan sempre á Sant Jaume hi havia molt moviment y parlavan de guerras y de batallas y de sang y de canóns y d' espasas y de fusells y batallóns....

—Son espanyols. Ab aquest fa tres anys que, pel 10 de mars, aquí al Cel fan unas ceremonias com may s' havían fet. Tú no havías passat cap 10 de mars aquí, encara. Ja veurás.... Fa dos anys avuy, que al apuntar l' aurora, Sant Jordi montá sobre 'l seu caball blanc y precedit de un serafit que tocava una trompeta, feya saber á tots los sants y benabenturats que María, com á Reyna del Univers enter, y Emperatriu Senyora de las Espanyas, aquell día passaria revista de tots els que havían lluytat per la bandera de Deu, de la Patria y del Rey baix la advocació de la Verge dels Dolors.

—Y ¿avuy també?....

—Sí; avuy veurás com las portas del Cel s' obran de bat á bat y nostra Reyna María ocuparà 'l trono de la Gloria rodejada de tots els mártirs, y veurás com l' ángel de las Justicias, ab las balansas á l' una má, ab l' altre anirà posant las oracions que 'ls espanyols envían á Deu pels que derramaren la sang per la Patria, al platet oposat al que sosté aquella pedra negra que diu: Pecats....

—Y ¿qué farà l' ángel de las Justicias quan las oracions dels lleals espanyols pesin mes que la pedra dels Pecats?

—Espanya será llavors redimida y l' Angel llen-sarà á l' espay la negra pedra que aixafará 'l cap al Error.... al monstre....

—¿Sents quina orquesta?

—Es la dels guerrers y héroes d' Espanya.... Aném á reunirnos al chors d' ángels y arcángels qu' han de fer escolta á María....

—¿Sents.... quins ecos venen de la Terra?

—Son de las Campanas, que cridan als lleals.

—¿Per qué totas las músicas celestials tocan y 's percibeix aquest suavíssim aroma?....

—Mira.... María, Nostra Mare, acepta la primera alenada d' amor que vé de la Terra....

Es la oració del Rey

TITELLA.

HEROISME

Lema: Deu, Patria y Rey.

Com nuvolada que s' esten negrosa
Boyrant lo cel blavós de nostra Espanya,
Rugint la huracanada pahorosa
Y amenassant feresta y horrorosa
La tempesta del mal y la sisanya,
Aixís en nostra terra s' estenia
La inmunda haba d' una serp traidora.
A Espanya entrá en mal hora
Lo monstre del avern que al mon desvía.
Vingué 'l liberalisme,
Per estimar la patria en un abisme.

—¡Oh pobre y desgraciada patria mía!

De mellor sort ets tu mereixedora.

L' Espanya que algun día

Fou gran, fou invencible, fou senyora

De indómata noblesa,

De inmarcesibles llors, de nom y gloria

Per tot lo mon estesa;

¿Enllorará lo brill d' honrosa historia?

¿Borrar podrá 'ls recorts de sa grandesa?

—¡Oh, no! jamay: encara

Los espanyols lleons restan en vida;

La nissaga dels braus, noble y ardida,

Ton nom sagrat ampara

Y al veure 't oprimida,

Sabrá arrencar lo jou que t' amodorra

Y 't lliurarà del pés que aixís t' ensorra.

Com llamp que deballant desde l' altura,

Sajeta disparada

Que esqueixa la boyrosa nuvolada,

Trastorna la natura

L'ent estremir l' espay ronca tronada,

Aixís un crit ressona, crit de guerra

Que 'ls ecos repeteixen ab bravura

Del plá fins á la serra,

Los ámbits trontollant de nostra terra.

Al crit primer, s' aixeca tot un poble

Vessant de patriotisme,

Per aixafar la monstruosa testa

Del asquerós y vil liberalisme,

Com roure gegantí forsut y doble

Que no 'l abat ni 'l tró ni la tempesta,

Aquell poble espanyol altiu y noble,

Lleó que no 's subjuga, que no 's doma

Ni torna may enrrera,

S' aixeca altiu y brau com un sol home,

Per embestir la fera

Lluytant per 'l lema de sa bandera.

Deu, Patria y Rey; la veu es poderosa

Que anima 'ls homs de patri amor encesos,

Deu, Patria y Rey; divisa gloriosa,

Lema sagrat, que deixa als cors impresos

Eixos tres mots, que 'l espanyol venera;

Deu, Patria y Rey, blassó de la bandera

Que en lluyta heroica y ruda

Ensant lo poble en guerra

Per defensar la patria benvolguda

Y ab sang regant la terra,

Sab conquerir lo llor de la victoria

O convertit en mártir, vá á la gloria.

Per Deu, lluytá aquell poble que moría;

Per Deu, guanyá dels mártirs la corona;

Per Deu, lo nom sagrat que primer sona

Del lema sacrossant que á morir guia,

Per Deu y per la Patria, ab brau noblesa

Lo poble valerós, ardent s' afanya;

Vol retornar la Patria á sa ganesa,

Si dona vida y nom, fills y riquesa

Morint per defensar la mare Espanya,

Per ella, per la Patria venerada

A dolls doná la sang per darli vida,

Vol fala salvada,

Deixantla redimida

Del jou que l' ha ensorrada y envilida.

Per Deu, lluytá aquell poble fins morirhi;
La Patria, ab sang sellá regant la terra;
Pe 'l Rey, seguí l' etzar de fera guerra;
Pe 'l Rey, heroich sofri cruent martiri;
Pe 'l Rey, volgué morir ab sant deliri
La rassa d' espanyols forjats de ferro;
Per ell, per aquell Rey que en lo desterro
Fervent se desentranya,
Grabantlos en son cor—Mártirs de Espanya.

¡Oh Mártirs del deber, del patriotisme!

Avuy Espanya es vostra tributaria;

La Patria vos envía una plegaria

Ensemps rendeix tribut al heroisme.

¡Dormiu en santa pau! que la nissaga

Dels bons fills espanyols, no quedá enrrera.

De Deu, de Patria y Rey es sa senyera;

Y en brava y en nombrosa rerassaga,

S' apresta á prosseguir vostra campanya;

Jurant per sa bandera

Morir, fins á salvar la mare Espanya.

FLÓSTICH.

ITRIOMFAREM!

¡Bella es la vida! Encisadora per sos plahers, hermosa per sas ilusions, poética per sas esperansas, fora d' ella no s' ovira mes que 'l mon insensible dels minerals ó 'ls immensos abismes del *no res*. Ella es lo cel esplendent per hont se passejan, com núvols somrosats, las nostras esperansas; lo march d' aquet gran quadro que representa nostra existencia; lo camí festonejat que 'ns porta á la gloria, á la riquesa ó á la vritat; el gran escenari ahont se representa ja una tragedia sublime, ja un drama grandió, ja un idili encantador; el jardí somniat per mil poetas, ahont, per mes que digan los aburrits, per cada espina hi ha cent rosas de colors arrebolats y de flaires suavíssims....

¡Hermosa es la familia! Quant tancats tots los horitzóns no veyém en lo cel de la nostra anima més que boiras y negró; quant per nostra pensa y per nostre cor no crehuan mes que desgracias, com si hagués caygut sobre nosaltres la maledicció de Deu y l' anatema dels homens, qué bonich poder demanar consell á la experiencia de nostres pares, poguer descarregar part del pes de nostras penas sobre la dona de nostras ilusions, poguer estrenyer ben fort dintre nostres brassos als fillets de nostre cor! Y quant la tempesta s' allunya y el sol de la felicitat daura y arrebola las boirinas de nostras esperansas, ¿no es veritat que sembla que la alegría y la felicitat s' axamplen si podém comunicarlas á personas que estimém?

¡Bonicas son las riquezas! Sense ellas la matexa familia, la matexa vida, perden molts de sos plahers incomparables. Ellas representan la suó del meu front, la suó dels meus pares, la dels meus avis tal volta; la herencia que dexarém á nostres fills, junt ab una altre herencia d' amor y de recorts, quant, passant á mellor vida, los deixém solets aquí en la terra.

¡Sí; bella es la vida, hermosa la familia, bonicas las riquezas! Per xó admirém als apóstols de la Religió que camí del Africa ó de la Xina, desprecian, com no res, aqueixa vida; per xó son dignes d' admiració los capellans, que per Deu y per la patria renuncian á la familia; per xó may admirarém prou á aquexas ordres religioses que, pera conseguir las del cel, desprecian las riquezas de la terra.

Y si el mérit creix en proporció del sacrifici, ¿quín mérit no tindrán devant de Deu los que sacrifican exas tres cosas, que son las mes bellas y mes nobles que tenim?

Vataquí, donchs, una senyal infalible del triump del Carlisme. Podrían faltar brassos, podrían faltar fusells, podrían faltar canóns, podrían decaurer nostras esperansas, podrían fracassar, com obra d' home que son, los plans mes ó menos sólits de Carlos VII; pro no pot fallar may ¡may! la justicia de Deu, qui no pot menos de fer triomfar una Causa, per la cual mil, deu mil, cent mil homes, han sacrificat sa vida y ab ella la familia y sas riquezas.

A la Causa, pera qui s' ha fet lo sacrifici mes gran que registra l' Historia, li correspon lo més gran triumpo que s' ha vist jamay —VALCARLOS.

REPARACIO

¡Qué ditxosa es la memoria del qu' en la enconada guerra contra liberal escoria com ángel volá á la Gloria, havent cumplert en la terral

Jo també desitjaría que fos ja arribat lo dia de confondre als lliberals, per venjar la villania de sas obras criminals.

Per cumplir ma prometensa jo voldria fe una proba; mes la mare, cuan hi pensa, diu: tens de fer la creixensa, ara encare ets massa jove.

Pro, ¿no eran com jo petits los valents del *Requeté* y no obstant ells, enardits, alcansaren mil profits per la Patria y per la fé?...

No s'es jove, mare meva, quan la cosa es necessaria; vosté resi, es cosa seva, jo..... la guerra sense treva..... juntament ab la pregaria.

PEPET DE LAS PERAS.

LOS MÁRTIRS

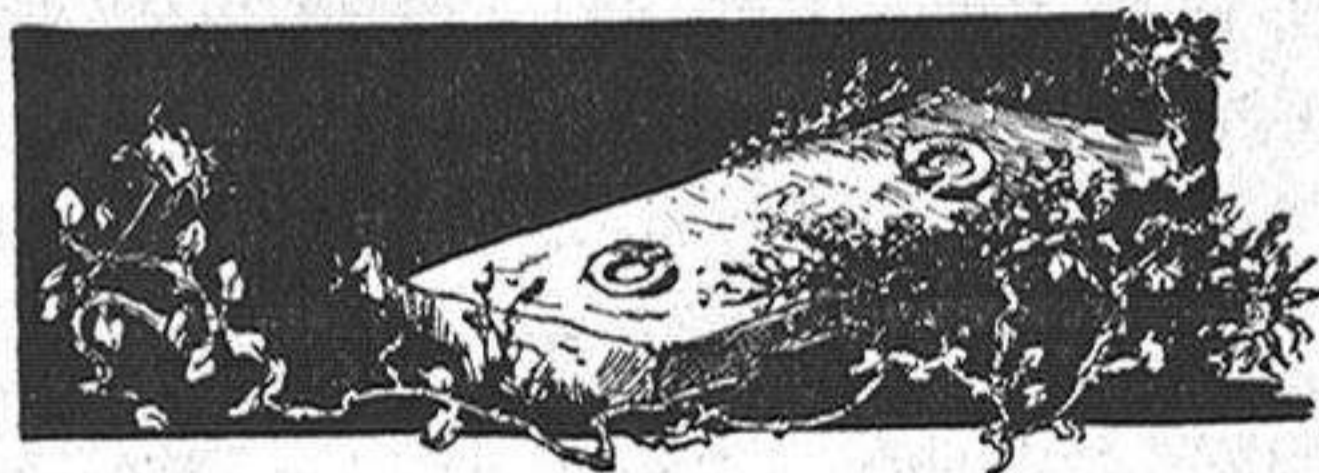
UN dels temas mes patétichs pera tot escriptor católich es el que tracta del títol, comensament d' aquestas ratllas. Lo reproduhir, sisquera siga en part, aquella hecatombe que proclama en alta veu la divinitat de la doctrina de Cristo es una missió que supera en grau excessiu las mevas escasas forses y per lo mateix si m' he decidit á escriure no ho he fet ab la intenció de que ma ploma gravi frases que de ells sían dignas, pro sí que quant menos contribuheixin á la glorificació dels sers benhaürats que vessaren sa sang en aras del deber y del amor. Mártirs de gloria sens mida foren aquells que en las primicias dels nostres segles entregaren sas preciosas vidas pera defensar los principis del ver Deu, com mártirs son també los que en lo present segle han donat sa sang preuhada en defensa de las grandesas de la patria. Avuy, es un dia solemníssim senyalat per lo Quefe August de la causa de la patria pera que 'ns recordém dels heroichs defensors de la veritable Espanya, aixó es, dels que possehits d' entranable amor á Deu, á la patria, y al Rey, renunciaren las delicias y 'ls goigs de la terra y entregaren tots sos tresors y fins al que mes deu estimarse, la vida, pera 'l triomf dels principis salvadors de nostre desvalguda Espanya posada pera major desventura en mans dels homens mes perversos que axepluga la inmensa blavor del cel. Totas las aspiracions dels nostres cors espanyols han d' encaminarse envers aqueixos ditjosos sers que contribuhiere ab tanta llarguesa á la exaltació del tradicionalisme espanyol y ab fervor sens igual en los anals de nostre vida debem aixecar á Deu bondados fervents pregarias encaminadas á alcansaroshi 'l benestar de la patria celestial. Mes no solsament á aqueixos debem recordar nosaltres en aquest dia memorable pera la nació espanyola; lo pensament del Rey al estatuhir la festa dels mártirs fou de mes extensió puig que si lo inspirá la veneració que sent per sos súbdits morts en lo camp de batalla uns y en lo desterro altres, ha volgut que en las nostres manifestacions piadosas hi entressen també tots aquells que per forsa lluytaren contra 'ls lemas sacrossants. Per aquestos y per los que de un quant temps á aquesta part han deixat d' existir en los mortals camps de Cuba y Filipinas defensant l' honra immaculada de la nació espanyola posada per desgracia y vergonya nostra en mans de fills indignes de la noble Iberia, han de ser tots los sentiments que brotin del nostre pit carlista en lo dia solemníssim del 10 de mars. A ells debem dedicar nostres obras y per ells han d' esser las paraulas que surten dels llabis nostres dirigidas á enaltir sos fets heroichs y nobilíssims. Ab aixó ja ho sabeu deixebles del meu cor, vosaltres també, com alumnos d' aquesta escola, que no pensa avuy mes que ab los mártirs del Dret y la virtud, teniu l' obligació de fer alguna cosa per aquets beneméritos fills de la hidalga Espanya per lo que vos recomano que mireu de participar en tots los actes que per honrarlos celebrin los Tradicionalistas y que quant menos si aixó no us fos possible, no pareu d' enviar las oracions replenas del amor que

sentiu per los nostres principis á n' el trono majestuós del Deu Etern en sufragi dels que donaren sas vidas en defensa del excels lema de "Deu, Patria y Rey."

Y, siga fet de passo, no us descuideu de pregar aixís mateix al Diví Jutje pera 'l prompte triomf de la Causa Santa ja que d' aqueix modo, se salvará la Nació desventurada que 'ns es mare y tota la pandilla que la envileix sens descans haurá de fugir y per lo mateix abandonará 'ls destins de la patria cessant aleshoras per aquesta las pestes y las miserias.

Y are, fillets meus, resem un moment per nostres germans á qui honrem en aquesta diada y acabat surtireu sens cap desordre recordant sempre lo que us acaba de dir,

LO MESTRE JOVE.

A D. GERONI GALCERÁN

Y

A D. MARCELINO GONFAUS (À) MARSAL

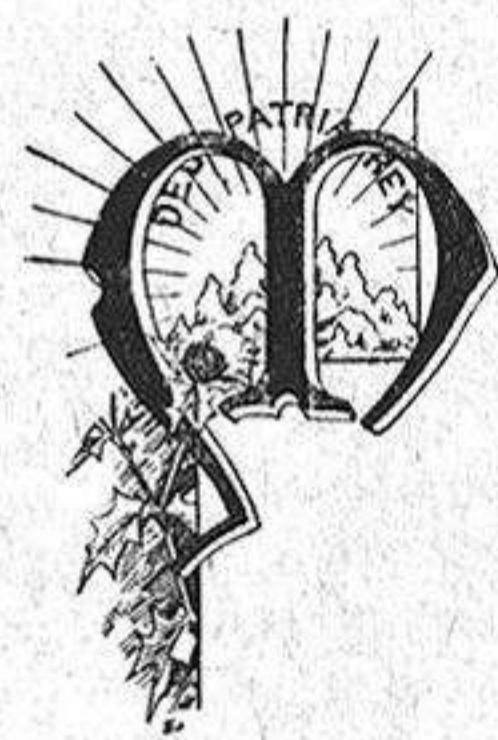
Avuy, oh nobles mártirs,
ALS catalane terra
sent, desde 'l plá á la serra

Bells cants de sentiment,
BRAUS recordan á vosaltres!
ls que 's sacrificaren
n jorn, y derramaren
SA sang noble y ardent.

Católichs y monárquichs
CATA ls dos fills de aquest poble
TALA tribut humilt y noble
SANA b plaer els rendím
LVAN la fe vostra 'ns senyala
SALS el qui la Patria enganya.....
SALS nosaltres á la Espanya
SALS salvarem del abim.

J. F. F.

UNA CARLISTA VALEROSA

MOLTAS foren las casas de aquest Principat que durant la passada guerra carlista tingueren fills que, plens de zel per la Santa Causa, anaren á engrossar las filas d' els heroichs voluntaris defensors de Deu, de la Patria y del Rey.

Las páginas de la historia están plenas de gloriosos fets de aquells joves imberves que sortits alguns de seminaris, instituts y universitats ahont estudiavan portant una vida plena de comoditats y sossego, no tingueren reparo en cambiar los llibres per un fusell ó una espasa,

anantsen á la montanya á lluytar en defensa de 'ls seus ideals, plens de fe y de abnegació.

Aixís ho feren dos germans íntims amichs meus, fills de una de las casas de mes anomenada de la comarca del Panadés, que seguiren la campanya desde 'l principi fins al fi, despreçant los honors y graus que 'ls oferia 'l Govern lliberal al acabar la guerra, preferint quedar uns simples paisans, que semblar traidors á lo que s' havian prestat á donar la sang de sas venas.

Y quant es vé de familia verdaderament carlista, no solsament son valents los fills, sino que també las fillas, participant de aquesta varonil valentia, com va demostrarho una germana d' els joves de que m' ocupo (que sens dupte gosa avuy de la gloria del Cel) y qual fet rigurosament históric, vaig á contarvos.

Aquesta germana va casarse quant la guerra, ab un bon propietari de un poble distant unas tres horas de casa seva y degut á la posició que ocupava, l' allotjament que li corresponia quant pernoctavan foras al poble, era de jefe; y com sabia tractar ab molt carinyo y amabilitat á tothom, resultava que 'l que hi anava una vegada, sabia tornarhi sempre mes, sens necessitat de que li acompanyés l' agutzil.

Quant hi anavan los carlistas, que era bastant frequent, ja se sabia; á casa seva hi eran allotjats sempre los seus germans que lluhian lo distingit grau de oficials.

Una de las vegadas que aquestos s' hi trobavan descansant, de sopte entrá en lo poble una columna lliberal; y si be 'ls carlistas tocaren á formar á la carrera, los dos oficials no tingueren temps de sortir de casa veyentse obli-

gats á quedarse en ella, so pena de caurer presoners ó exposar la vida temerariament.

En vista de tal situació, ella los digué: no passeu cap cuydado, sou á casa vostre germana y ab l' ajuda de Deu res de mal vos ha de succehir. Entorneuosen á dormir y jo responch de tot.

Al poch rato entravan á la casa cridant desde 'l cancell de la porta, dos altres oficials però de tropa.—*Patronal ahí nos tiene usted otra vez; ya hemos asustado á los suyos que han huido á escape. ¿Qué tal? ¿cómo le va?* y ella re-bentlos ni mes ni menos com las altres vegadas.—*Entrin, entrin, y seguín que venen molt cansats y plens de pols.*—*¡Tu, noya! (dirigintse á la minyona) ves; porta pa, llan-gonissa y vi ranci.*

Ella mateixa tragué vasos y omplintoshi de vi, los tallá pá y llançonissa y—*¡Apa, senyors, menjin y beguin, que ja s' ho mereixen—va dir.*

Y al temps que anavan menjant, com ja sabian que ella era carlista, li feyen broma de si á la primera ocasió li portarian presos y lligats als seus germans, que per la seva cara ja los hi tindrian totas las consideracions y altres expresions per l' estil. Ella anava seguintlos la broma, contestantlos segons li semblava y, semi-seria va dirlos que era capás de servirlos un dinar junts ab los seus germans en la mateixa taula que estavan assentats, á lo que li contestaren que si fos possible semblant proposició, tindrian un gust especial en la realisació y li demostrarian com á bons espanyols, que sabrian correspondrer á la confiança que ella pogués mereixerlos.

De si podria succehir ó no, seguiren parlantne llarch rato, repetint varias vegadas la promesa de que si algún dia aixís fos, sabrian tenir la prudencia que 'l cas mere-xia, quant al aixecarse disposats á anar á rebre ordres, va dirlos:

—*Avuy, diguin als seus assistents, que no 'ls necessitan per res; que vaigin per las sevas y vostés son convidats ab nosaltres com ja han fet altres vegadas; y com lo soldat espanyol no gasta cumpliments quedá aceptada la invitació.*

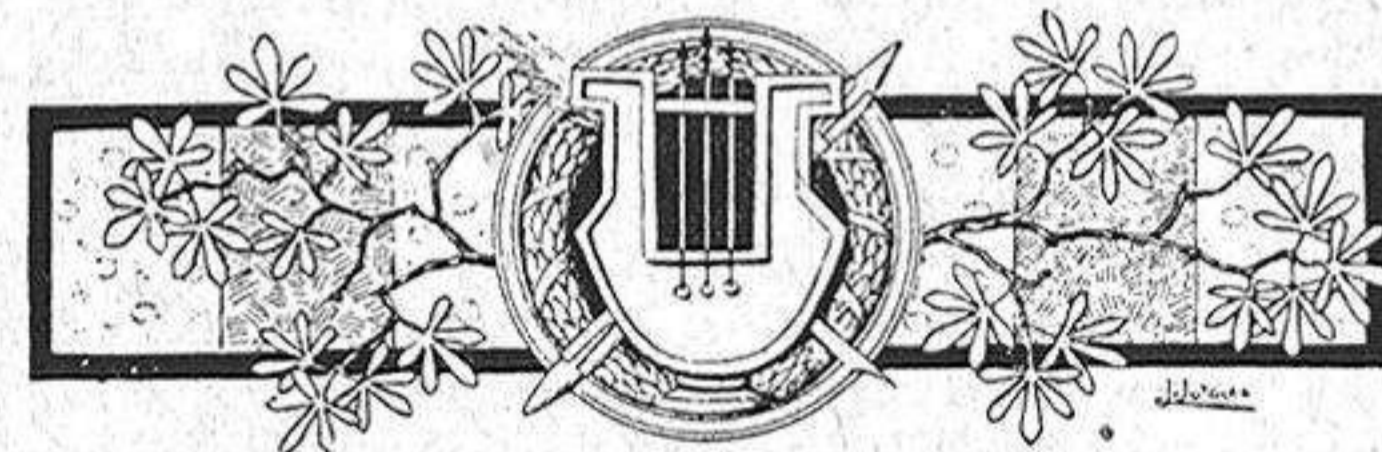
A l' hora de costum comparegueren los dos oficials de tropa y al entrar al menjador, hi trovaren dos elegants joves forasters també convidats com ells, que la patrona feu assentar á la mateixa taula y de front á front.

Los dits joves com es natural, estavan ja al cas de tot y al poch rato los dos oficials de tropa, compregueren perfectament que la patrona cumplia la promesa que los havia fet de servirlos un dinar junts ab los seus dos germans oficials del exercit carlista.

Lo que va passar en el moment de veurer realisat lo que havia paregut casi impossible, no es per descriure-rers ab la ploma, es necessari haverhi trobat ó formular la ilusió de serhi. Varen aixecarse los uns y 'ls altres, abessantse, donantse las mans y fentse multitud de promesas per si las circunstancias de la guerra los obligues-sen tal vegada aquell mateix dia á ferse foch; y com los carlistas no vestissen l' uniforme, los de tropa casi los exigiren que s' el posesin á lo que accediren, continuant lo dinar los uns y 'ls altres ab los seus respectius uniformes, ab animada y agradable conversació y sent en aquells moments uns verdaders y lleals amichs, disposats tots á donar las vidas en defensa de la integritat de la Patria, los uns baix la bandera carlista y los altres de la llibertat.

Y era de veurer durant lo dinar, de la manera que 'ls exortava á tots aquella exemplar carlista, encarregantlos que fossen bons cristians y bons espanyols, dignes suces-sors de nostres avis.

RUBEGUT.

FLORS Y LLÁGRIMAS

Sobre la tomba d' un mártir.

Donzelleta gentil plora sentada
damunt la tomba de son cor aymat;
corona lo seu cap fresca rosada
y abriga lo seu cos la nuvolada
que es presta á deixá aná gran tempestat.

Las flors de sos voltants ploran ab ella
y á terra lo seu calzer van girant;
consol volen donar á la donzella
mes, brillant los seus ulls com blanca estrella
de llágrimas la terra van regant.

Del eura que s' aixeca prop la fosa
teixeix una corona y ab tristor
al cim de la creu plorant la posa
lquina estampa mes trista al temps que hermosa
es clava ab gran pesar en lo seu cor!...

Recorda al amor seu; recorda 'l día
que un sant y pur amor se van jurar;
recorda encar lo que' ell li repetía:
«*Ans que tot es la Patria; sí, María,
potser d'intre poch temps podré tornar.*»

Ell era tot un brau, mes jay! un día
defensant com lleó, la justa lley,
y dant probas d' honor é hidalguia
en lo fort de la lluyta sucumbia
per son Deu, per la Patria y per son Rey.

R. NIUBÓ Y AYMERICH.

Badalona y mars de 1898.

LA SOLEMNITAT DEL 10 DE MARS

ONICH joyell de flors hermosas, destinadas á no ser jamay desfulladas per l'oreitg de la tardó! Rica garlanda teixida de purs pensaments, que brotaren moguts per la sava vivificadora de la sanch dels héroes!

¿Quí es lo esmerat jardiner y qui l' inspirat artista que ha cuydat de tals flors, y construit aquella permanent y grandiosa garlanda?

Del Rey nasqué lo noble y piadós pensament de senyalar un día al any, pera dedicarlo exclusivament al recort y memoria dels fets de tots sos vasalls, que feren ofrena de quant eran y valian, sobre l' ara Santa de sas tradicions, inscrites en la penó que Ell ostenta, en que 's llegeixen els lemas de: Deu, Patfía y Rey.

Recordar debém avuy als que, sols per las ideas que defensavan, sigueren inicuament inmolats per las furias lliberals, primeras víctimas y verdaders mártirs, á sanch freda separats dels vius, constituint las iniquitats comesas, lo preludi de las tres epopeyas sostingudas en lo present sigle, pels defensors de la Causa tradicional.

Als que lluytant en los camps de batalla deixaren els cossos aquí en la terra, volant son esprit á donar compte de sas accions al Suprem Jutge:

A aquells altres que lluytaren valerosament y no tingueren la dicha de que 'ls hi sigués admesa sa sanch en holocauste de dits principis, havent de continuar sa peregrinació en aquesta vall de llágrimas, en la miseria, pero ab lo front alt, sentint la satisfacció de no haver sigut perjurs; sufrint los insults de la canalla y'l sarcasme dels tránsfugas; menjant sempre el pá de la subó del seu front, honorós pero pobre, y molts d' ells en terras extranyas, y per fi á molts que 'ls hi sigué negat exhalar son últim sospir en lluyta oberta, los hi sigué admés en ingrats climas, en la foscuria de negras presóns ó en lo lloch dels desvalguts, en las salas del Sant Hospital.

Dels indicats mana el rey ens recordém, com á súbdits seus de fet; mes vol també que entrin en lo recort del present día, las víctimas que en los camps de Cuba y Filipinas están sepultantse desde ja fa temps, servint de carn de canó y presa segura als que en son cor sols nfa l' odi, fruit innegable de las alevosas rampinyas é ideas desmoralizadoras consentidas y executadas per poders y personalitats masónicas, anticristianes y antipatrióticas.

¿Quán be s' ajermanan en aquesta santa institució la fermensa del Rey ab lo amor de pare!

Sí; del pare, perque sols d' un verdader Rey y pare poden sortir iniciativas que vingan á enaltir la memoria de sos vasalls; sobre tot en los temps actuals en que solsament poders despóticas dominan la terra, que en persecució de bens materials sacrifican la Justicia y ab ella tota causa justa y noble, meresquent sols desprezi las víctimas inmoladas en holocauste de sas prevaricacions. Y quant los poders de fet donan exemples patents de nostra negra ingratitud y vil avaricia, ¡cóm resplandeix, l' acte d' un Rey de dret, que se li nega la patria y al que fins païssos estrangers no consenten en donarli hostatje! Obra son cor ple d' amor per recordar als que un día ab estruendosa rumurada li deixaren sentir, trepitjant la terra que guarda las cendres de sos gloriosos passats, l' eco fiel de las probas patents que li donavan los que l' estimavan y estiman, mostrantli de una mirada, en las rocas los bassals y la terra empapada de roja sanch d' héroes, que al mateix temps que la vessavan, la benehían y aclamavan, y plens de goig y alegría, després d' haver sacrificat joventut y benestar, sols desitjavan ans de quedar convertits en cadávres, mirar á son Capdill, y que la bandera de son pur amor los hi servís de mortalla...

¿Quína es la testa coronada, quín el capdill del present sigle, que haiji experimentat 'l plaher que dona, poder inspirar un amor tan gran, desinteressat y pur, com el que generacions variadas han sentit pels Reys que han tremolat la bandera de la Tradició? Sols un altre pogué disputarli la privativa, ja que en sa essencia s' ajermanan, pero que sent universals sos dominis, sols un grapat de valents ¡oh vergonya pel mon católich! corregeren á donar eix consol, al gran é immortal Rey Pío IX. Fora d' eix cas, ¿ab quín altre pot compararse? Si desitjavan nostres antepassats á Ferrán VII, era perque hosts extranjeras volían avassallarlos y si en la desvalguda Polonia, corrian sos fills heróichs, á seguir al valent Sobiesqui, era per salvar lo nom de sa patria, lo sagrat de sa benvolguda llar...

En aquets cassos hi havia el valor rodeijat de llamas ardorosas d' amor á la patria mes, en los tradicionalistas, hi ha fé en las doctrinas rectament cristianes y luego 'l amor sens mácula de impuresas que s' identifica al mateix temps que es comparteix entre la patria y sa mes vera y alta representació, el Rey.

El Rey, honra avuy á tots los que als plechs de sa bandera se aculliren, no per medi d' honors y riquesas sino destinant un día pera que en ell, tots los que sentin vibrar en son cor la fé, postrats devant del Arca Santa aixequin sos prechs

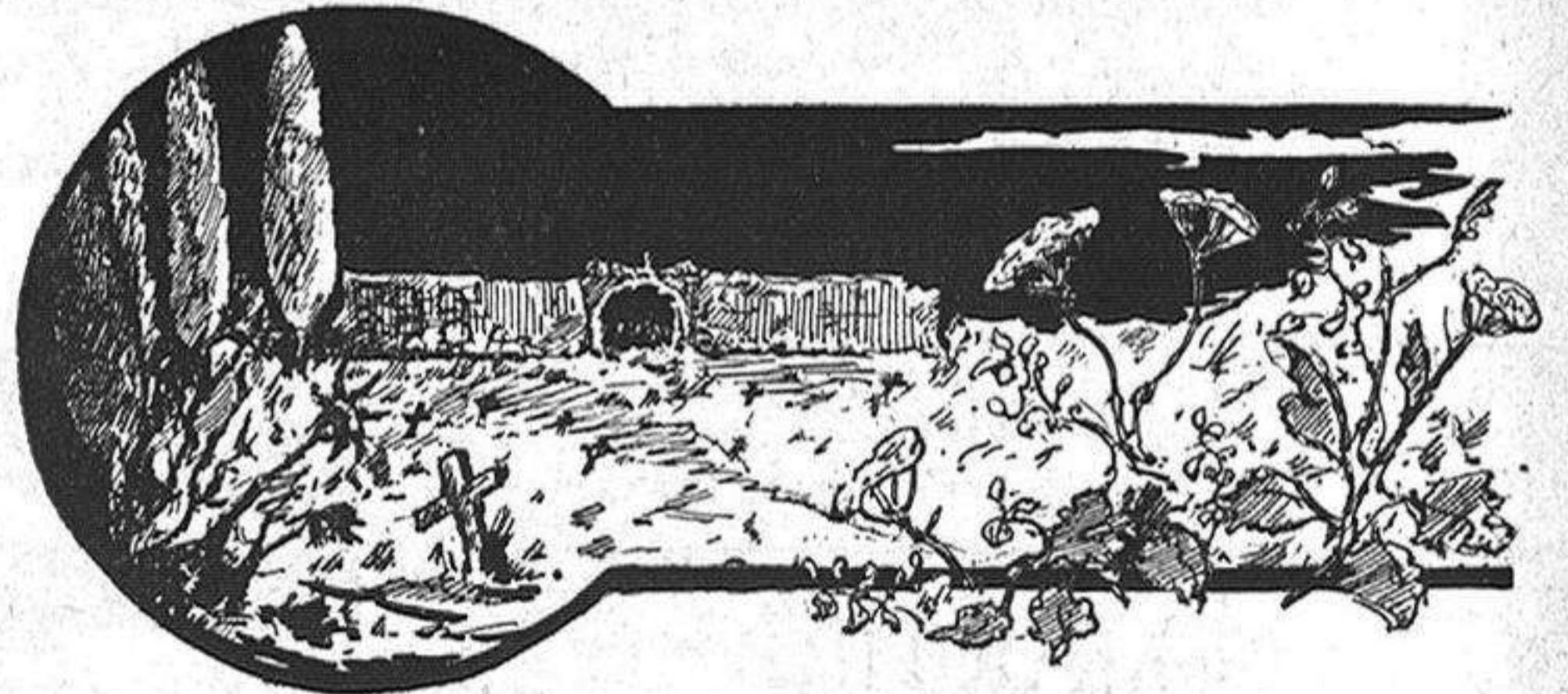
en fervorosas oracions al trono del Altíssim, per la eterna benaventuransa dels que foren defensors de la tradicional Bandera, y dels que han sucumbit en las actuals lluytas y perque el Cel concedeixi un consol á nostra desvalguda patria.

Benhaja 'l Rey, que de tal modo sap honrar la memoria dels que foren sos lleals

¡Quánt oh patria mía! retornará lo teu vindicador á comandar tos aguerrits excércits.

Demaneu, estimats deixebles, al Omnipotent en aquest día consagrat als mártirs, que 'ns deixi al menos sucumbir lluytant ans que arrastrar eixa vida de deshonras que destrueix y aniquila la patria y ab ella s' esmicolan y destrossan tots sos grans y sagrats organismes.

LO MESTRE VELL.

MÁRTIRS

ODÉM ben dir que de mártirs n' hi ha de tres classes; de la Fe, de la Patria y de un ideal just y noble.

Son mártirs de la Fe, tots aquells que á principis de nostra era, patían y morían, devorats per las feras en los círcols; ó acosats per las torturas y 'ls sufriments, per no volguer abjurar, per no renegar de la Religió de Cristo. Ho foren també 'ls que uns cuants cents anys després, moriren en la guerra, per arrencar del poder dels infiels 'ls llochs santificats per la presència del Deu Salvador. També ho son aquets sacerdots, que, plens de voluntat y del esprit de Deu, s' embarcan cap á païssos desconeguts per convertir idólatras, y, son al fi víctimas de la ferocitat dels salvatjes.

Mártirs de la Patria son aquells que per ella sucumbiren y moriren.

Ho foren los que caigueren en nostres guerras ab l' extranjer, los héroes de Trafalgar, del Dos de Maig, los de Girona, los de Zaragossa.

Podém també considerarlos com á tals, als infelissos que potser en aquet mateix instant sucumbeixen en los camps de Cuba y en los de Filipinas defensant la integritat y la soberanía nacional.

Son mártirs de sas ideas, aquells que viuen predicantlas, que moren defensantlas. Aquells que sacrifican sa propia existencia, lo que 'ls hi es mes grat, sa familia é hisenda, en aras del be comú.

No dirém que solsament foren mártirs, los que per la Causa moriran víctimas del foch enemich en lo camp de batalla, no; ho foren també no menes aquells que per no negar la fe jurada, preferiren morir en un pobre llit del hospital, ó en un recó d' una presó, separats de sa patria y de sa familia.

¿No son també mártirs aquells que poguent militar colmats d' honor en las filas contrarias, preferiren morir de fam y de miseria per no fer traició á sa conciencia?

Sí; tots son mártirs, ab mes ó menos gloria, ab mes ó menos recompensa en lo Cel; y dins de las filas carlistas n' hi han hagut un número considerable, que, esclaus de sas opinións, moriren al voltant de la mateixa bandera que defensém avuy nosaltres.

Preguéu dons, avuy, ja qu' es día d' oració per tots nostres companys morts, pels mártirs de la Fe, de la Patria y del Rey....

Preguéu per ells, perque ells preguin per nosaltres y per Espanya.... per Espanya en altre temps gran y poderosa y avuy dejenerada y envilida á pesar de la sang de tan cents mártirs.

Y en sons noms, en los noms de nostres héroes, barregemhi també ¡no siguéu egoístas en la oració !lo dels infelissos que caygueren combatent nostres principis, perque també foren ells de cert modo mártirs, al ser esclaus de son deber!....

P. IRUAM SABIE.

EL PEU DE LA TOMBA

Cant de dol

Com en hermós matí l' auba encisera
esparpilla del sol la cabellera
y de las flors se bada lo cálzer delicat,
aixís la Patria ab sa més rica vesta
al comensar la nova Reconquesta
anava ja á adornarse, refent son cor lassat.

Mes jay!! tot d' un plegat es trepitjada
tacant son rostre pur una glopada
de verinosa baba; d' un monstre sent juguet,
del monstre lliberal que vingué un dia
per enfonzá altre colp la Monarquia,
com s' ofegá en las onas sagnants del Guadalet.

Jo la he vist sanglotant de pena tanta
y he sentit sa planyívola complanta
qu' ella glosava ab l' arpa de més pujat accent,
quan, barrejantse ab notas del psalteri,
sas llágrimas cubrían de mystery
aquell tristíssim quadro de dol y sentiment.

Pregunteu á las fullas de la rosa
que 's gronxa mentres puja mes xamosa,
perque s' ajup la brotxa de balsámich perfúm,
si l' Aquiló que hasta 'ls xiprés calcina
ha passat aprop seu ab la metzina
que 'ls fruyts mes richs corseca ó al naixer ja consúm.

Pregunteu á mon cor perquè batega;
pregunteu al oreig perquè gemega,
mentres los plechs bombolla del porporat mantell,
y os dirán que han ohit la veu hermosa
de la Patria que plora enfront la llosa
la mort de tantas víctimas del enemich coltell.

Y ho responderán las pedras que tenyidas
son encar' com recort de greus feridas
que 's feren als digníssims campions del Dret sagrat;
y ho responderán... ¡oh Cels!.. ma llengua 's núa,
quan la Reyna del mon veig s' extenúa,
perdent de sa corona lo floró mes preuhat.

Veyent delmat l' estol que un jorn guiava
per rescatar la seva Mare esclava
lo nou Pelay qu' encare la estima ab tot l' amor,
se la mira plorosa y esllanguida
y ab l' anhel d' infundirli nova vida,
dels mártirs fent memoria retrata 'l mes bell cor.

En Ell posada tota l' esperança,
la Patria 'l veu com iris de bonansa,
debelador invicte d' un exótic govern;
y ensemps que al peu de llosa funeraria
s' eleva pels fills morts una pregaria,
també pel Rey la súplica reb com incens l' Etern.

CARLOS RIUBROGENT.

R. I. P.

*Als mártirs de Sta. Pau, vilment assassinats per engany y
enterrats á Llefrenca, prop de Manlleu.*

IMITACIÓ

Recort fúnebre avuy día
omplena l' ánima mía,
de tristor:
es lo recort de Llefrenca.
¡oh! al pensarhi 'l cor se trenca
de dolor.....

Veig á dins de l' urna freda
solsament la pols que queda
d' aquells sérs

que un jorn per la Lley morían
ensemps que del Cel rebían
palma y llorens.

En la terra es tot tristesa
mirantse ab tota nuesa
pro sens fe

pels homens que l' herm conreuen
fins quan son horitzó creuen
mes seré.

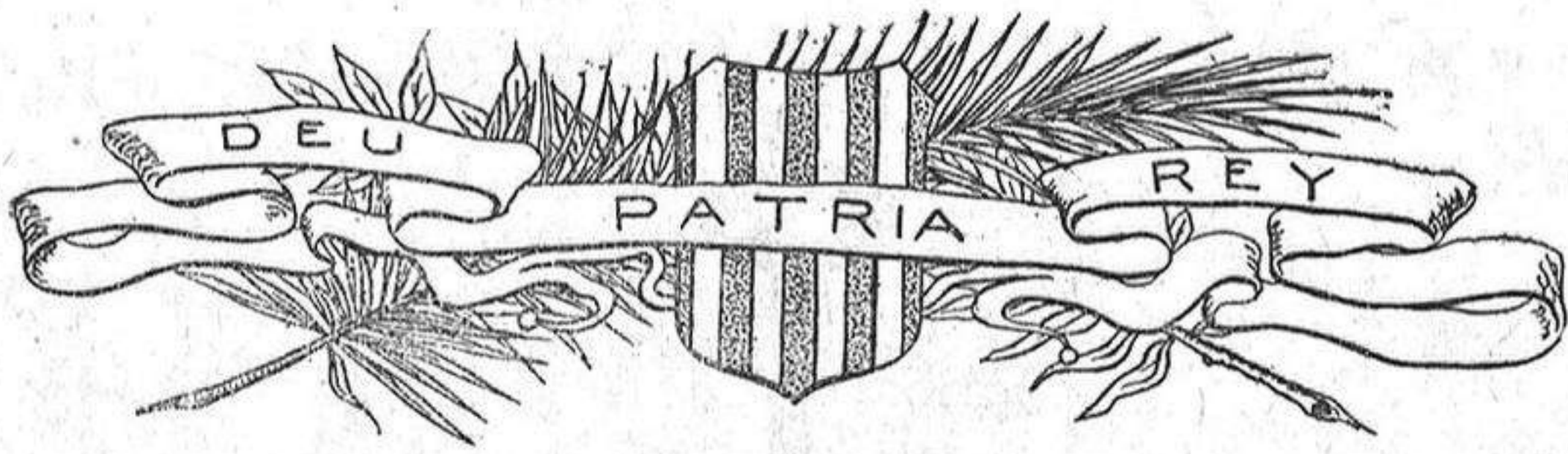
Ni una flor, ni una floreta,
ni 'l verdeijar d' una herbeta
may s' hi veu,

sembla vinya espampolada,
que sols te l' hombra sagrada
de la Creu.

Senyor que ab má benehída
la mort feu que 's torni vida
molt suau,
per la sanch dels mártirs dignes
donaunos horas benignas,
Deu de pau.

Per la sanch del fiels implora
l' Espanya que tant temps plora
sens remey,
trobi la pau desitjada
que obtindria ab nostra armada
Carlos Rey.

LO SENSOMNIER DEL RIGAT.

SEMPREVIVA

Si ploran á llàgrima viva moltes mares cada vegada que recordan las tristas jornadas en que derramaren sang innocent a sos tendres fills portats á la lluyta en defensa de la Causa santa, també s' humiteijen mos ulls, també solcan mon rostre mil gotas que cauhen rossoladíssas cada vegada que 'm sembla veurer la sombra dels creuhats del sigle XIX sacrificats per las feras liberals.

Jo 'm represento aquelles commovedoras escenas que 's desarrollarian veyentse 'ls soldats de don Carlos ferits mortalment en los camps de batalla é invocant lo

dols nom dels sers que 'ls portaren al mon y sens poguer tenir lo consol de dirlos al menos: Adeu, pares.

May mes s' esborrará de la meva memoria la per mi angustiosa nit del juliol del 1873.

Eran las 9 y estavam dintre l' habitació en mitj del silenci interrumpit tan sols per lo murmur que feyam resant lo sant Rosari, quan de repent sentím un esbalot acompanyat d' una pluja de balas que bronzian esfereyedoras, passant arrant de las parets de las casas.

Eran los republicans que, adonantse de que 'ls carlistas se havian apoderat ja de gran part de la ciutat, feyan suprens esforços per defensar una barricada que en la *plasseta* hi havia....

Se sentían clarament los jays! dels que queyan ferits; de sopte á n' aquets ays se agregaren los crits de: "per Deu, la vida; per Deu, la vida".... Aquella tendre y llastimosa veu.... no m' era desconeguda.

L' endemá al dematí trovarem al peu de la porta lo cos inert que fins al vespre anterior havia guardat lo cor per mi tan estimat....

S' havia desfet per sempre lo projectat enllás entre l' hereu X..... y la que suscriu. (1)

Aquell mateix dematí, mos també llealíssims pares (Q. A. C. S.) li feren honrosa sepultura en lo mateix ninxo de la familia. Pero, res de aquests actes vaig poguer presenciar puig, com compendrán mos lectors, havia rebut un colp crudelíssim en mon primer amor.

¡Molts de sos companys que moriren duas lleguas mes lluny, en lluyta terrible, ni tingueren qui 'ls cavés un palm de terra per rebre humilt sepelil....

Per reparar tant terrible ultratge, inferit á la Patria, y la profanació del Santuari perpetrada per sos enemichs, está á punt de aixecarse una nova creuhada, pero, si per la meva condició 'm veig impossibilitada d' agafar un arma pera contribuir al salvament de la Tradició, puch dipositar una flor sobre la tomba dels que sucumbeixen defensantla.

Mes, si las flors que ofereixen los cors incréduls quedan marcidas al contacte dels gelats marbres, en mitj de la tristesa qu' experimento per la perdua de tants adalits de la justicia, estich en la fermesa de que no 's mustuhirá la sempreviva de que faig ofrena pera son etern descans; la sempreviva de la oració, única arma que pot esgrimir....

TERESA VIROLLA.

(1) Histórich.

GLORIA ALS MÁRTIRS

Al arribar altre volta á la tan memorable fetxa del 10 de Mars, en lo ters any de sa institució, commemorant la festa dels Mártirs de la Fe, de la Patria y del Rey, esclatan de nostres cors variats sentiments com sortits d' un volcá abrasador, los uns de filial carinyo envers aquell ilustre Desterrat que no oblidá may los sacrificis dels que derramaren sa sang generosa en defensa de son bell ideal y animat de gran anheli pera immortalisar sa memoria, va tenir la gran idea, el piados pensament de proclamar festa nacional tan senyalada fetxa, recort al mateix temps de la mort de son Ilustre antepassat Carlos V ocorreguda en 10 de mars de 1855. Los altres de trista veneració y respecte profont envers aquells tan fiels com ardorosos soldats que lluytant baix la sombra de la bandera que ostentava dits tres lemas, exhalaren sos últims sospirs plens de zel y de pura fe y ab sos ulls mirant al cel, murmuraren una y mil voltas l' hermós crit de Deu, Patria y Rey. Y los altres de lligítima indignació contra 'ls fariseus de avuy día que ab escandalosa osadía cubreixen de ignominia y oprobí la Patria que es nostra mare.

Mes al invocar avuy lo recort dels Mártirs de nostra Causa, apart del dolor que experimentém en ell nos conforta 'l pensar que al menys aquells germans nostres, sabían que al dar son últim alé en defensa de sas veneradas tradicions, morían cuberts de gloria y que sobre sa tomba reviuria sempre la dolsa memoria del temps y que son Rey regaría ab llàgrimas de agrahiment tan generós sacrifici, escrivint son passat en lletras d' or en el gran llibre dels Mártirs de sa Causa. Mes, jay! en los temps actuals, quína diferencia tan desconsoladora es presenta á nostra vista, ¡pasma expressarho! Aquells Mártirs moriren per son Deu que los redimí ab sa sang en lo Calvari, per son Rey que ab ells compartía sas penas y agrahía son sacrifici y per sa Patria que la volían ben honrada y lliure de botxins, pero 'ls germans nostres que avuy lluytan en nostras Colonias, moren per la Patria.... dels que cobran, en aras del *esperit nacional*.... d' una

quadrilla de gitanos que contempla sense inmutarse com aquells cauhen baix lo plum de cobarts y assésins, dels quals Mártirs, guardan tan sols dolorós recort sas pobretas mares que 'ls ploran y els bons espanyols que esperan impacients la hora de la regeneració de la Patria. Fora d' aquets, ¡quina soletat mes espantosa rodeija á n' aquellas víctimas! Y pensar que moren ab la ilusió de que defensen la patria, sense tenir en compte que sucumbeixen per lo sosteniment de qui cuida tan sols de embolsar anualment una millonada de pessetas y de sapiguer lo curs de la malaltia de un primer espasa retirat, sens preocuparse poch ni molt del estat dels ferits dels Sanatoris. Sort que s' acosta l' hora de la Providencia y que, qui avuy vetlla per los Mártirs, commemorant sa festa, tal vegada demá transformarà d' arrel tot lo existent, y en aquella mateixa iglesia de la Cort ahont hi fou celebrat últimament un concert, se hi cantarà un solemne Tedeum en acció de gracias per lo triomf de la Monarquia católica, y luego si farán funerals de primera classe pera l' etern descans de sos detractors, puig mediant la ajuda de Deu la festa del 10 de Mars del any vinent, será de gloriosa recordansa y de coronació del sacrifici que feren dits Mártirs, per nostra Causa.

UN SOLDAT DE CRISTO.

ALS MÁRTIRS DE LA TRADICIÓ

Avuy ma pobre lira contemplo jo endolada cercada per llas negre, senyal de desconsort; la má del que la pulsa n' está desorientada y vibra de sas cordas tristíssima tonada que, ensemps, al cor hi portá lo plany y la dishort.

Avuy, alegres notas jo no t' arrancaria, ma aymada y pobre lira; recordo als meus germans y al veuret endolada, sento greu melangia y en tas vibrantas cordas no hi trobo l' armonia per fer sentir la pena que n' entorpeix mas mans.

Voldría fé homenatge als espanyols de rassa; voldría sas proesas cantar ab dolsa veu encar que l' amargura l' ardenta sanch me glassa

y un agut dolor sento que lo meu cor traspasa.... mes.... canto als que lluytaren pel lema sant de Deu....

Pregam pels mártirs de la bandera que airosa ondeija per férreas mans; y per los ámbits d' Espanya entera, fem recordansa ab fé sincera dels que fineixen en clims llunyans.

També allá lluytan ab valentia contra la rassa de fills espurs, contra 'ls que 'ns odian ab vil follia y ab gran acopi de villanía tractan la patria com fills perjurs.

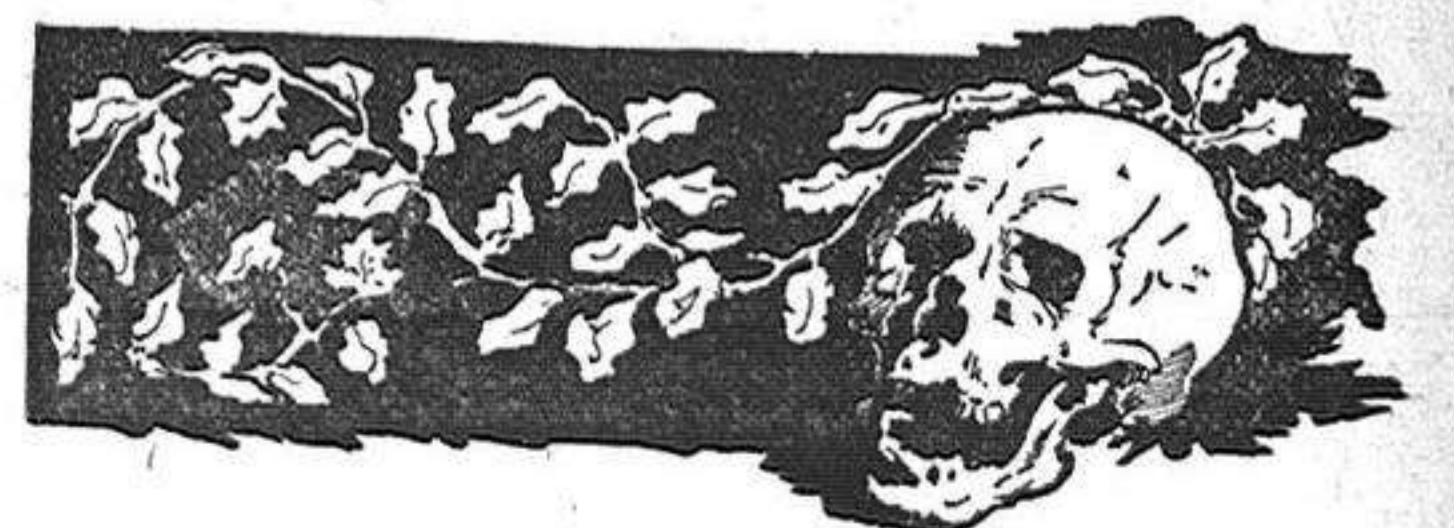
Mas dolsas alabansas ab pler vos cantaría si no 'm lligués la llengua lo plany de la tristor; y á sobre de la fossa cufoy hi posaría, ramets de sempre-vivas, rosells y flora vía ab tendres remembransas del fondo del meu cor.

Rebéu los pobres cántichs d' aquest humilt poeta que ab tendres melodias voldría festejau; no esclato avuy riallas, ni sento inspiradeta la musa que tan aymo y veig avuy tristeta; tristeta y pensativa, sols gosa en recordaus.

¡No trobo notas dolsas! ¡ma lira ja enmuteja! ¡deploro las tragedias qu' Espanya va passant, y al veure 'l lleó indómit qu' encara dormiteja, dels mártirs de la patria ne sento santa enveja y el día de imitarlos, deliro ab ánsia grant.

¡Dormiu, dormiu despullas dels génis de la guerra! ¡dormiu, campeonatos, magnánimas llegions! ¡dormiu, atletas nobles honor de nostra terra! la vostra decendencia que may per res se aterra, farà que ressucitin las Santas Tradicions.

PEPET DE LAS POMAS.

MEDITACIONS

LOOR als mártirs carlistas! Cants de alabansa entonan los ángels en la Gloria, oracions fervorosas hi envían de la terra los homes de bona voluntat. ¡Gloria! diuen en eixa vall de llágrimas, quants demostren ser fiels aymadors de totas las causas justas, y guerra! repeteixen també, á totas las injusticias.

Vostre recort es nostra esperansa; vostra sanch, lo nostre escut; vostras creencias, nostra fi; lo vostre amor, l' amor nostre; lo vostre fi, el que desitjem. Sí; tot lo que anhelareu, fereu y alcansareu per Deu, la Patria y el Rey, volém imitar ja que no podém igualarvos, ni molt menós superarvos.

Vostra sanch ¡oh invictes mártirs! no regá terra ingrata, ¡no! sino que las plantas regadas per ella han fructificat, han adquirit vostra sava y la vostra fermesa, y sols esperan la senyal del que en Sí representa nostras creencias, per vessarla tota y regar la terra altre volta, y per si no estés decretat 'l triunfo definitiu, serveixi de llevó pera las vinentas generacions.

L' ORELLETES.

¡Trist y desesperat ha de ser el morir sens fé, sens creencias, y sens esperansa en una altra vida, en la que siguin premiadas sens prostergeració, las bonas accions! Que horrible mort, la d' eixos infelissos, que en eixa vall de llágrimas sols han contemplat ensalsada la injusticia, moguda al drinch del or.

¡Alegre y dolosa mort la del que, plé son cor de fé y creencias salvadoras y ferma esperansa en la eterna vida, en la que la Justicia infinita, sens admetrer imposicions, donará premi ó cástich segons el caudal de accions bonas ó dolentas que portin escrites ab characters inalterables en la fulla de nostre sempre curta peregrinació en la terra.

Dichosos ¡oh vosaltres! que ab lo cor net de passions rastreras y plé de bons desitjos, morireu per la bandera de la Justicia, del Dret, de la Veritat eterna!

¡Vosaltres que moreu en regions mes puras, junteu nostres prechs, ab los dels demás lleals, pera que la Divina Misericordia se apiadi de nostra infelís Nació morta avuy per impuresas de sistema y per la perversitat dels homes, que d'ella han fet patrimoni de tots sos instins.

TOFOLET.

¡Quant deploro, héroes anónims que lluytareu derramant vostra sanch y donareu vostra existencia pera 'l triunfo de la Causa que porta vinculadas totas las glorias passadas y tradicions de ma patria, que ma inteligencia no sápigá descriurer, lo que 'l cor sent, lloant la grandesa de vostre sacrifici!

¡Per la Creu lluytareu, per la Creu morireu! Per aixecar á la Patria envilida del llot en que agonitsava, dedicareu vostre esfors y la regareu ab vostra noble sanch....

Per seguir al noble Rey, al pare de la Patria, en qual carácter representa á Deu y á la Patria, deixareu vostre casa pairal, els pares, mullers y fills, corrent al camp de la lluyta, per fer noble us del coratge de uns cors que sabian sentir.... y no us vengeren, no; la Justicia no será may vensuda, pero vils Judas traficaren ab lo sagrat de vostra sanch.... y los

que no vareu cabrer en los fossars, prengueru lo camí de la emigració.... ó acatar lo dogall injust, del déspota que triunfa....

Goseu ¡oh mártirs tradicionalistas! de la benauransa que la eterna Justicia te reservada als que de cor per Ella lluytan y moren!

TNOF SAGRAF.

A CARLOS V

Ab pleer vostres virtuts jo cantarí, Voldrí á Vos tribut sincer prestar.... De Vos, digne mon cántich no serí; Al recorda'us, Senyor, sols sé plorar....

La sang derramada tan abundantment en defensa del Altar y 'l Trono, ¿será inútilment sacrificada?

No es possible. Rebrotará l' arbre sant de la Tradició y Espanya será novament regenerada pels creuats del present segle.

Podrá la impía Revolució amordassar als lleals, tancar als sacerdots dintre 'ls temples, escarnir la religió santa de nostres majors, mes, no triunfará jamay lo execrable lliberalisme.

Clamant están contra ell un sens número de vidas que s' oferiren á Deu, y Deu en sa infinita bondat y sabiduría, las ha aceptadas com á rescat de la Patria de María.

Y la santa y verdadera llibertat regnarà en Espanya.... promte.

¡Oh mártirs que per la patria morireu pronunciant vostres llabis lo Sant Nom de Deu! La hora providencial sonará ben prompte y Espanya 's veurá lliure del sistema oprobios que la denigra y envileix.

Ja la veu d'un ilustre Purpurat ha repercutit per totas parts, y ¡ay del que 's fa digne dels anatemas de la Iglesia Santa!

Visca Deu, visca la Patria, visca 'l Rey.

Per Deu vull viurer y morir. Per la Patria voldrí derramar la meva sang tota. Pera 'l triomf del Rey y pera l' etern descans dels que foren sos lleals soldats, ofereixo avuy las mevas pobres oracions....

Pobres pero sinceras.

M. T. A., Pbre.

Á ESPANYA

¿No va raijar la sang de fills caríssims, que han fet esforsos mil, y costosíssims per tú? no van morirne assessinats molts, que per Deu y tu, sacrificantse, cridant viva son Rey varen llensarse frenétichs y valents en mil combats?

No temis, donchs, que 'l porvenir es nostre; no abaixis, humillat, jamay ton rostre, ficsa tos ulls de fit á fit al Cel.

La sang que abundantment fou derramada ofrena fou per l' Etern acceptada, ben prest veurás complert lo teu anhel.

Si débil es un trono sense gradas que cruix al sol impuls de las ventadas, ¿cóm no ho será una viuda y un infant? ¡Oh Espanyal resa avuy, resa y confia; que está prop y molt prop lo felís día de que tornis á ser activa y gran.

JAUMET.

SENTIMENT

EU lo tinga al Cel!

Aqueixas foren las paraulas que pronunciava una mare al temps que sos ulls llensavan un riu de llágrimas.

—Mare, ¿per qué ploreu? ¿Qué no vos aymo ab tot lo cor?

—Res de aixó, fill meu; es que 'l só de aqueixas campanas me recorda una

jornada que jamay ma memoria oblidará.

—Donchs, digeumho á cau de orella, no ho diré pas á ningú.... ¿Ho sentiu, mare? Avans tot m' ho contavahó ¿per qué nó, avuy?

—¡Fill meu, fill meu; pedás de mas entranyas...! mon cor no 't pot callar el secret que per tan temps t' havia amagat.

—Sí, mare, sí; digueumho.

—Escolta. Avuy compleixen anys en que una colla de gent feréstega, com altres fills de aquell gabaitx en Napoleón, que destruían els altars, trepitjavan 'ls sacerdots de Cristo, profanant lo mes sant y sagrat, villana y cruelment assessinaren á un home.... que....

—¡Ay mare! ¿per qué ploreu y sospireu tan? mare meva, digueume ¿Quí era aqueix home....?

—¡Fillet meu! era... el teu pare.... Lluytant per la causa mes santa, l' enemich li arrencá la vida, no en noble lluyta, no; sino á traició, enfonsantli la punta del punyal al pit.

—Mare me.... va ¡ay! ¡Pobre pare!...

—Fill meu, ¿qué tens?

—Plorém, mare, plorém, puig que 'l Mestre 'ns diu que sols unas bonas llágrimas fan companyia á altres llágrimas, y resemlí Parenostres, perque Nostre Senyor el tinga al Cel. Jo vos prometo, mare meva, que quan seré gran, mentres una gota de sang corri per mas venas, será també en defensa de la Causa per la que morí el meu pare.

¡Pobre pare!

CAMILO.

VISITA DE PESAME

Honor als defensors de la bandera
Honorada per Santas Tradicions!
Missaga de valents de temps enrera
Honor noble de cent generacions!
Refilar eix aucell cansons voldria

Als que daren, pel Dret sa ardent sanch;
La trova mes plaent que 'ls cantaria,
S'ria pura com lo liri blanch.

Mes jay! avuy mon pich ja no refila
Armoniosas tonadas ni cantars;
Mondalletas, ja 'n sé tot una pila
Mistretas son, però, com tristas llars.
Infinitat de pits avuy latejan
Membransas dolcetas v oracions;
Sincers prechs al empir revolotejan,

Dissipant las humanas ambicions,
DEspanya, com qu' es mare carinyosa,

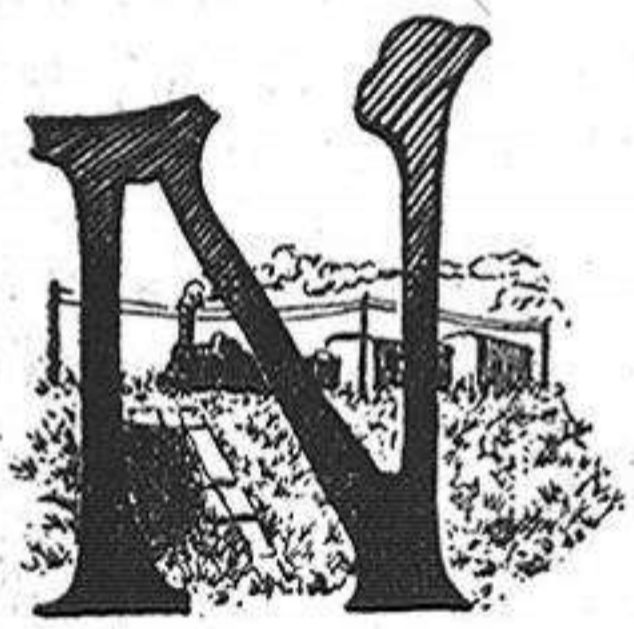
La mort de sos fillets plora ab condol;
L' avuy, en enaltirlos tan sols gosa

Saludantlos joyosa, pro ab fort dol.
S'ixis vull ferho jo; gays cansonetas
Necessito entonar als génis grants,
Tendretas y cofoyas y dolcetas
Amorosetas sempre y ben constants.

Tradicions de ma patria, gestas nobles
Mencudadas entorn de la vritat!
Cudiu en aussili d' aquets pobles
Monantlos hi veritable llibertat.
Invoqueu als atletas de la guerra;
Condemneu ab fermesa al foll butxi,
Indulgencia joh Deu! per eixa terra
Obtindrer vol,

L' AUCELL VILANOVI.

EPISSODI

No olvidaré may aquell cuadro horrible!

Sobre la fresca herba del prat, arrimat lo tronc á un centenari roure, descansava 'l cos mutilat de l' Andreu y á pochos passos, entre pedras sanguinosas de las que s' havian servit aquellas feras, un cap jno un cap! una

massa informe d' ossos aplastats y sangnosos encare....

¿Com participar á l' Agustina aquella terrible desgracia? ¡Massa qu' ella plorava y 's desesperava desde la matinada en que l' Andreu, son espós, al veurer's descubert, havia saltat pel terrat del darrera y fugia corrent.... Després va senti un tiro, mes tart dos, tres y.... res més. ¿Qué havia passat? ¿Qué era de l' Andreu?

Quin día de ansietat y amargura per l' Agustina fou aquell.

L' Andreu era un voluntari intrépit, valent, osat, res l' espantava. Carlista fins al moll dels ossos, hauria donat la vida mil vegadas en defensa de la bandera de la Tradició.

Destre en el manetx del fusell, puig havia sigut soldat, era temible quan apuntava; sempre feya blanch. Mes, los cipayos li tenian votada.

Aquella nit, prop ja de la masia, la seva companyia feya alto en un arrabal proper, y ell volia besar al nin qu' ell tan aymava.

—¡Com deu estar de grassó, 'l petit,—exclamava tot sovint l' Andreu al recordar á sa esposa y fill.

Y cofoy, ansiós de arribar promte, saltava marges, y camps á través feya via cap á can Toni mes depressa que un llamp.

Prou li va semblar sentir fressa y enrahonaments al passar per sota l' hostal de la carretera, pero ¡cá! ¿quí 's pára devant l' ansietat de devorar ab un petó al infantet?

Truca una, dos vegadas y.... res. Hi torna altre volta y l' avi, sens treurer lo cap pel finestró, pregunta:

—¿Qui hi há?

—Jo, pare, jo; l' Andreu. Obriu promte.

L' Andreu hauria jurat que havia vist tres ó quatre sombras esfumantse detrás de la cabanya mes, prestá atenció y.... tampoch res.

Quina alegría, quin goig, quin plaher mes gran el de l' Andreu.

Agafá 'l nin que dormia com un angelet al brassol

y petó per aquí, petó per allá, mirarli las cametas, las mans, palparli els brassos, pegarli ab el dit lo petit y tendre llabi com volgentlo fer riure, pero 'l nin, endormiscat encare, se posá á plorar ab sentiment, aturdat, espantat, obrint aquells blaus ullets de nina.

—Que gras está, Agustina,—deya l' Andreu ple de goig. Qu' hermós es nostre hereuhet.

Mes, la pobre Agustina, després de abraçarlo mil vegadas, se posá á plorar com una Magdalena.

—¿Perqué ploras?—va dirli l' Andreu.—Mira en tres mesos, ni una rascada tan sols. La Verge de la Gleva m' ajuda. ¡Si n' he sentidas xiular de balas!

—¡Ay Andreu! El cor 'm diu....

—No siguis tonta. El Cel está ab nosaltres y en tant....

En aquell moment se sentia 'l gos, que cada día tancavan al corral, que lladrava á mes lladrar.

—¡Qu' es aixó!—digué l' avi mirantse ab dalé á l' Andreu.—¿No sents?

—Sí, pare. Mes, veig que está prompte á trencar l' aubada y m' en vaig. Los meus no 'n saben res y 'm creuhen dormint....

Y abraçant á l' Agustina, besant la má á l' avi y petonejant al petit que ja de nou dormia, obri la finestra del corral y, tirant primer el fusell sobre un munt de brosta que espantá al gos que poch ans lladrava, va arrastrarse paret avall com una sargantana.

Lo gos va tirárseli damunt, y llepantlo de la má grinyolava content de recobrar l' amo, pero, l' Andreu va apartarlo mitj brusquement y li digué:—Arri, Mustela, á jaure; ¡passa allá!

Altre volta va semblarli sentir un xiulet prolongat com d' óliva. Va pararse un moment ans de saltar la tapia y tampoch va sentir res més.

L' Andreu no era home de tornar enrera. Feu un salt sobre la tapia, y ab un altre va tirarse al camp del costat al mateix temps que una detonació y un xiu.... li feria l' oído.

L' Andreu quedá parat, pro ja ab lo fusell ran de la cara. Mes l' enemich no 's veyá. Apretá á corre com un llamp, pro al arribar sota l' hostal de la carretera, desde 'l cim d' un terré li disparan dos tiros que 'l deixaren al siti.

L' una bala li atravesá la cuixa y l' altre li havia entrat per las costellas.

Prompte 's veijé rodeijat de deu ó dotze homes, ó mes ben dit, de feras, que, agafantlo dos per cada peu lo arrastraren fins baix al prat, vora 'l riu, y allá en mitj de mil tormentos, de mil blasfemias, de mil brutalitats li tallaren ab un gabinet lo coll en rodó y ab pedras li aixafaren el cap entre renechs y malediccions.

Allá vaig trobarlo jo per la tarde Vaig pensarme que era éll, pels cabells negres y rissats encastats en aquells ossos y al examinar son cos, per el dit de la má esquerra, que s' havia escapat un día ab una destal tallant abrets per cassar aucellets.

No vaig atrevirme á oferir á l' Agustina y al avi un espectacle tan horripilant y tan trist.

Vaig treurem el gech, vaig recullir aquells sagnants ossos y 'ls vaig amagar sota un munt de camas de blatdemoro. Allí mateix trasladava jo, poch després el cos de l' Andreu.

Aquella mateixa nit, el Párroco, el sepulturer y jo, donavam cristiana sepultura al Andreu, y mossen Joseph participava la trista noticia á l' Agustina y á l' avi.

Jo no 'm senti ab forsas per ferho

VOLTRCANÉS.

¡MÁRTIRS!

....Se que l' arbre de la vida
allá dalt treu la florida
cuant aquí 's consúm l' arrel.

Hollant ma planta la maysó callada
hont reposan malmesos, trossejats
aquells braus que moriren per la Patria,
mos ulls humitejant
y mon cor oprimit per forsa estranya
profanant lo silenci sepulcral
de boja fantasia dut en alas
he dit: ¡No son res ja....!

Y ab gran follia al dolor entregantme
com home sense seny, tambalejant,
ha vingut lo ressó de las campanas
á dirme: ¡Resa, ingrát,
que jar ay lo recort podrá borrarse
del exércit valent que va ostentar,
vencedor en la lluyta mil vegadas,
un lema sacrossant....!!

JOANET GRIPS.

ALS MÁRTIRS DE LAS TRADICIONS

HIMNE

Si; la patria en est día vos aclama
Com á gloria de Santa Llibertat;
Y ab cor ferm y enardit per veus de fama
Vos endressa 'l valor que li heu legat.

Oh cors nobles y pits de gran bravura
Que pasmareu al mon ab vostre esfor
Per lliurar á la patria de tortura
Y evitar á las mares majors plors,

Exaltats per las vostre grans proesas
Admirem los lleals vostre valor,
Y al cantarse dels héroes las grandesas
Al bon Deu aixequem, fervents, lo cor.

Y al ensemps que eixos prechs al cel ne pujan
Perqué os dongui 'l Senyor á tots lo cel,
Cantarem vostre fets que os sobrepujan
Als mortals que os serviren de model.

Hi haygué un jorn que la patria volguda
Caiqué en urpas de uns homes traidors,
Que gosaban en veurer vensuda
A la patria que may fon batuda
Perque sempre tingué defensors.

Caiqué en urpas de uns sers que envildas
Las entranyas pe 'l such del turró,
No miraren que uns homes sas vidas,
Los seus bens, sas hisendas marcidas
Entregaren batint son penó.

Exaltats per la gloria que espera
A tot'hom que defensa la lley
Decidits van jurar la bandera
Y cridaren ab veus com de fera
«Pel bon Deu, per la Patria y pel Rey.»

Y llensantse a batallas sangrentas
En defensa d' eix lema sagrat,
De sas venas rajja sang ardenta
Sang preuhada que encar alimenta
Al jovent que en Espanya ha quedat.

Martirs Sants de la patria espanyola
Os aclama en 'quet jorn tot carlí
Y aquet crit que en l' espay fort tremola
Dins lo pit nostre sang enarbola
Desitjant com vosaltres morí.

Fasseu, donchs, que la sang que vessareu
Cuant lluytavau en justa campanya,
Siga avuy per la mísera Espanya
Nova sava que animi 'l seu cos.
Y la mort que en la lluyta alcansareu
Nobles sers que d' Espanya sou gloria,
No s' allunyi de nostre memoria;
Siga sempre un emblema gloriós.

Que 'ls traidors que á la patria assessinan
Marxin prompte ben lluny d' eixas terras;
Que s' acabin ben prest las dos guerras
Que fan perdre 'ls soldats espanyols.
Y si acas perque aixó obtinga Espanya
Es precis derramar la sang nostre,
Aquí som; ajunteula ab la vostre
Fins que arrivi a tenyir los dos póls.

8 Mars 1898

JON MOQUIR FAT-GAFAS.

Empolvís. Estranyo no rebrer contestació á la meva.—N. J. R. Las cartas ben curtetas é interessants, puig aixís ho exigeix el periódich.—Titus. Gracias;

quant li toqui 'l torn.—Aziv Naoj. L' una va bé; ¡vol fe 'l favor de ferme una visita?—P. M. Presentis y preguntí pel Director; al Mestre li agrada molt tractar ab jovenets.—Felinet del Llobregat; arreglada anirá.—Cintet Pantaleoni; gracias.—M. S. y Serra; anirá tot; el sonet lo guardem.—Un estudiant; anirá

Xato. Las cartas han de ser ben curtetas.—Tofoletis. No n' admetém de aquest género.—Matias Bróquil. Anirá, mes, no puch precisarli.—A. A. A. Tantas as vol dir ase.—Quimet del Besós. Vosté valdrá molt, pero primer son los de casa, li agraeixo la seva cooperació pero no sempre tinch temps pera corregir los treballs y prefereixo 'ls treballs que no s' han de tocar.—Bleda. Vosté sí que vol clavarme 'n una de grossa al clatell.

Establiment Tipogràfic, Casanova, 13; Barcelona.